

خبرنامه هفتگی

مدیریت تعارض منافع

شماره چهاردهم - ۵ تا ۱۱ مهر ۱۳۹۹

مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه جهاد دانشگاهی
۱۲ مهر ۱۳۹۹

۱۴

بنام خداوند جان و آفریننده

خبرنامه هفتگی مدیریت تعارض منافع

شماره چهاردهم - ۵ تا ۱۱ مهر ۱۳۹۹

مجموعه مطالعه و پایش تعارض منافع در ایران - ۱۴

مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه جهاد دانشگاهی

۱۲ مهر ۱۳۹۹

فهرست مطالب

- درآمد: خطر پیش روی مدیریت تعارض منافع: سیاست‌زدگی و کژفهمی..... ۲
- تعارض منافع و نقش غیرانتفاعی‌ها در حضوری شدن مدارس ۷
- تعارض منافع؛ راز شکست مقررات‌زدایی..... ۷
- مشکلات بخشنامه مدیریت تعارض منافع در نظام مهندسی ۸
- تعارض منافع دنا پلاس را ادامه ندهیم ۸
- خرید تضمینی محصولات کشاورزی، در گیر و دار تعارض منافع ۹
- معضل تعارض منافع در سیستم مدیریت بورس کشور ۹
- کناره‌گیری قاضی کانادایی به دلیل تعارض منافع ۱۰
- رایزنی نظام مهندسی کشور درباره موضوع تعارض منافع ۱۰
- ترامپ و ۳۴۰۰ مورد تعارض منافع..... ۱۰
- سازمان بازآفرینی و تصریح بر تعارض منافع در بافت ثامن مشهد ۱۱
- حذف کنکور مانعی برای تعارض منافع ۱۱
- تعارض منافع در وزارت نیرو و آسیب دیدن صنعت برق ۱۲
- تشکل‌یابی صنفی، پیش‌نیاز مقابله با تعارض منافع ۱۲
- تعارض منافع، منشاء پیچیدگی‌های قانون بودجه ۱۳
- تعارض منافع و دستکاری در تحقیقات پزشکی و سلامت ۱۳
- گزارشی از مدیریت تعارض منافع در آموزش و پرورش البرز ۱۳
- خروج معاون شهردار از سازمان نظام مهندسی به دلیل تعارض منافع..... ۱۴
- مدیریت تعارض منافع، لایحه ای فسادستیز ۱۴
- پیگیری حقوقی تعارض منافع در وزارت راه و شهرسازی ۱۴
- طرح مدیریت تعارض منافع در شهرداری تهران تصویب شد ۱۵
- کنکور نابسامان، نتیجه تعارض منافع در نظام آموزش ۱۶
- محتواهای تصویری تعارض منافع ۱۶
- بخش درمان؛ در تعارض میان منافع پزشکان و سازمان تامین اجتماعی ۱۷
- تحلیل تعارض منافع در فضای مجازی: تعارض منافع، از بابل تا امریکا!..... ۱۸

درآمد: خطر پیش روی مدیریت تعارض منافع: سیاست‌زدگی و کژفهمی آیا مقابله با تعارض منافع به سرنوشت مقابله با فساد دچار می‌شود؟

سمانه سهرابی

تعارض منافع (Conflict of Interests) به مفهوم قرار گرفتن کنشگران فردی و سازمانی در دوراهی انتخاب نفع شخصی یا انجام وظیفه‌ی حرفه‌ای و حفظ منافع عمومی، در کشورهای پردرآمد و توسعه‌یافته سابقه‌ای حداقل ۵ دهه‌ای دارد. از دهه‌ی ۱۹۷۰ میلادی قوانین مشخصی در این زمینه در کشورهای نظیر آمریکا و فرانسه تصویب شده است. در ایران اما این موضوع کمتر از ۱۵ سال در ادبیات پژوهشی - دانشگاهی^۱ و کمتر از شش سال در نظام اجرایی، تقنینی و فضای کارشناسی کشور سابقه دارد. در حالی که تا سال گذشته، مراکز پژوهشی و اندیشکده‌های انگشت‌شماری نظیر مرکز بررسی‌های استراتژیک ریاست جمهوری، مرکز پژوهش‌های مجلس، مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه و اندیشکده شفافیت برای ایران در حال کار پژوهشی و ترویجی برای مقابله با تعارض منافع در نظام اجرایی و اداری کشور بودند و مفهوم تعارض منافع مفهومی کم‌تناوب در ادبیات مسئولان و کارشناسان بود، در نتیجه‌ی تلاش‌های صورت‌گرفته از سال جاری شاهد عمومی‌تر شدن این مفهوم در بخش‌های مختلف کارشناسی و فضای نخبگان و همچنین نظام اجرایی و قانونگذاری کشور هستیم. این امر اتفاق مبارکی است و باید به آن به عنوان گامی اولیه برای حساس شدن سیاستگذاران و دانشگاهیان نسبت به مسئله و معضل تعارض منافع در نظام اداری کشور نگاه کرد که در صورت هدایت شدن در مسیر صحیح می‌تواند موجب حساسیت عموم افراد جامعه و تبدیل شدن آن به مطالبه‌ای عمومی نیز بشود. اما در این زمینه مخاطرات چندی نیز وجود دارد که لازم است نهادهای پژوهشی و ترویجی در کشور برای کاستن از ابعاد آن تلاش کنند. این مقال، فرصت مغتنمی برای طرح برخی از این مخاطرات است.

۱. بر اساس مآخذشناسی صورت‌گرفته توسط نگارنده، مقاله‌هایی که به بحث از تعارض منافع در نظام سلامت پرداخته‌اند نخستین نسل از کارهای پژوهشی در زبان فارسی در زمینه‌ی تعارض منافع محسوب می‌شود که در دهه‌ی ۱۳۸۰ نگارش یافته‌اند. از جمله می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

- مهرداد محمدی و ابوالقاسم پوررضا. ۱۳۸۳. «هزینه کارگزاری و تعارض منافع در نظام ارائه خدمات سلامت». فصلنامه پیش. زمستان ۱۳۸۳، دوره ۴، شماره ۱.
- مجتبی پارسا، باقر لاریجانی. ۱۳۸۸. «مروری بر سهم خواری از نظر مفهوم، تاریخچه و کدهای اخلاقی». مجله ایرانی اخلاق و تاریخ پزشکی. زمستان ۱۳۸۸، سال سوم شماره ۱.
- محسن رضاییان. ۱۳۸۹. «مروری بر تعارض در منافع در نگارش، بررسی و چاپ دستاوردهای دانشمندان علوم سلامت». تحقیقات نظام سلامت. بهار ۱۳۸۹، دوره ۶، شماره ۱.

اما حجم بیشتری از مقالات علمی - پژوهشی در دهه‌ی ۱۳۹۰ منتشر شده‌اند. نگارنده [تعدادی از این مقالات](#) را در سایت مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه معرفی کرده است.

۱. اغتشاش مفهومی، کژفهمی و سوء کاربرد

اولین خطر در عمومی سازی تعارض منافع ناشی از سوء برداشت نسبت به مفهوم تعارض منافع یا دامن زدن به ابهام و چندگانگی مفهومی است. همچنان که تحلیل مواضع کاربران فضای مجازی در ماه‌های اخیر که توسط کارشناسان مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه صورت می‌گیرد نشان داده است، این میل عمومی در شبکه‌های اجتماعی وجود دارد که تعارض منافع با مسائل زیر یکسان پنداشته شود^۱:

- تضاد در روابط بین الملل
- تضادهای طبقات و اقشار اجتماعی
- انحصار، دزدی و فساد
- نابرابری

تمامی مسائل فوق می‌توانند به طریقی با تعارض منافع در ارتباط باشند. برای مثال می‌توان به روشنی نشان داد که تعارض منافع سبب بروز انحصار و فساد اداری شده و بدین ترتیب به فقر و نابرابری دامن می‌زند. اما نابرابری در روابط افراد و گروه‌های اجتماعی مرادف با تعارض منافع نیست. به علاوه، تضادهای سیاسی و نظامی میان کشورها در سطح جهانی گاه با مفهوم تعارض منافع توضیح داده می‌شود که چیزی بیش از اشتراک لفظ نیست.

بر این مسئله باید چندگانگی یا جدال ترجمه‌ها را اضافه کرد. در ادبیات فارسی حداقل دو ترجمه از Conflict of Interests رواج دارد: تعارض منافع و تضاد منافع. این دو نزدیک به هم بوده و کاربرد آن‌ها به جای یکدیگر اغتشاشی ایجاد نمی‌کند. اما در برخی نوشته‌ها و اظهارات کارشناسان و مسئولان معادل‌های دیگری نظیر «تقاطع منافع» (تعبیر کارشناسان در بیانیه مربوط به تبیین تعارض منافع در نظام دارو و سلامت کشور) یا «ناسازگاری علاقه‌ها» (تعبیر اخیر وزیر نیرو) مطرح شده است؛ در فضای پژوهشی معادل «تزام منافع» نیز مطرح شده است. «تعارض علائق» و «ستیز منافع» نیز در زبان فارسی مورد استفاده قرار گرفته‌اند. با این حساب برای ترجمه یک عبارت واحد ما حداقل ۷ مرادف به کار گرفته‌ایم! همین امر به خودی خود دامن زدن به ابهام است؛ به ویژه اینکه از سوی مسئولان اجرایی رده بالا مطرح شده و برای آن استدلال‌هایی نیز مطرح شود.

با این توضیح، یکی از ضرورت‌هایی که برای اندیشکده‌ها و مراکز پژوهشی و ترویجی مطرح است کمک به کاهش این تیرگی‌های مفهومی و سوء برداشت‌ها است.

۱. برای توضیح مستندتری از این امر می‌توان به یادداشت راضیه شیخ‌رضایی ارجاع داد:

شیخ‌رضایی، راضیه. ۱۳۹۹. «تعارض منافع چه چیزی نیست؟». سایت مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه. ۳۱ فروردین ۱۳۹۹. پیوند:

۲. سیاست‌زدگی

از بزرگترین آفت‌های پیش روی مسئله‌ی تعارض منافع گرفتار شدن آن در منازعه‌ی سیاسی و استفاده از آن برای تسویه حساب جناحی است. بسیاری از ناظرانی که از بیرون نزاع‌های سیاسی به سرنوشت لایحه مدیریت تعارض منافع در خدمات عمومی که سال گذشته توسط دولت به مجلس تقدیم شد، نگاه می‌کنند، تردید اندکی دارند که این لایحه در کنار لایحه شفافیت قربانی نزاع پنهان سیاسی شده و همچنان معطل مانده است. سیاست‌زدگی در این زمینه گاه در قالب ارائه طرح‌های جایگزین توسط برخی نمایندگان رخ می‌دهد و گاه در قالب بی‌توجهی به خواست مکرر دولت برای بررسی لایحه در دو مجلس دهم و یازدهم. اما ورای این نمونه خاص، مکرراً دیده می‌شود که مسئولان برای منکوب کردن رقیب از مفهوم تعارض منافع وام می‌گیرند و به طور مثال، مسئله‌ای که رسماً تخلف و فساد است ذیل چتر تعارض منافع توضیح می‌دهند. به عنوان نمونه دیگر، در جریان رای اعتماد برای گزینه‌های معرفی شده برای وزارت صمت در دو ماه اخیر هر بار شاهد استفاده از مفهوم تعارض منافع در نطق موافقان و مخالفان با گزینه‌ی پیشنهادی بودیم. یکی از نمایندگان مجلس در [نطق مخالفت با مدرس خیابانی](#) به عنوان گزینه پیشنهادی تصدی وزارت صمت گفت:

«مدرس خیابانی در ۱۵ ماه به عنوان طرفدار اتاق بازرگانی و وارد کنندگان که تعارض منافع با بخش تولید دارند باعث شد تولید ذبح شود. در حوزه لبنیات چرا باید صادرات شیر خشک ممنوع باشد. این امر باعث شد صنایع لبنی ما دچار مشکل شود.»

دقت در استدلال این نماینده نشان می‌دهد که سخن وی ناظر بر تعارضی است که میان بخش تولید و بازرگانی کشور وجود دارد. به فرض که این تعارض در وزارت صنعت، معدن و تجارت به عنوان حامی همزمان منافع صنایع کشاورزی و بازرگانی خارجی جمع شده باشد، این امر تعارضی ساختاری است که در سطح تنظیم‌گری قابل حل است و نباید به فرد منتسب شود. اما فضای سیاسی جلسات رای اعتماد ایجاب می‌کند که این دقت‌ورزی‌های مفهومی کنار گذاشته شود. نکته‌ی قابل توجه اینکه در جریان [بررسی صلاحیت رزم‌حسینی برای تصدی وزارت صمت](#) نیز عیناً شاهد کاربست مفهوم تعارض منافع برای اعلام مخالفت با این گزینه‌ی پیشنهادی بودیم، به طوری که یکی از نمایندگان مخالف وی اظهار داشت:

«آیا تعارض منافع و دلبستگی شما به بخش خصوصی و فعالیت شما در واردات ماشین‌های سنگین به شما اجازه دآوری در میان منافع ملت مظلوم ایران و غول‌های واردکننده که تولید کشور را نابود کرده‌اند خواهد داد؟ گویا قصد دارید با همین مدیران فعلی به کار خود ادامه دهید و با همین نیت شما فاتحه حال و آینده صمت لرستان را خوانده‌ام.»

این اظهارنظر نیز بیانگر آن است که مسئله مفروض تعارض منافع میان بخش صنعت و بازرگانی که در ساختار وزارت صمت جمع شده است، به تعارض منافع در سطح فردی فروکاسته شده است.

طراحی طرح‌های خام و شتابزده مصداق دیگری از سیاست‌زدگی در برخورد با مفهوم تعارض منافع است. برای مثال اخیراً شاهد بودیم که طرحی با عنوان «مبارزه با تعارض منافع و ممنوعیت دانشگاه‌های غیرانتفاعی» در مجلس ارائه شده که خام بودن آن موجب اعتراض اصحاب رسانه نیز شد. به عنوان مثال سایت تابناک در این زمینه نوشت: «۲۵ تن از نمایندگان مجلس، طرحی را با نام «مبارزه با تعارض منافع و ممنوعیت دانشگاه‌های غیرانتفاعی» به هیات رئیسه تقدیم کرده اند. گزارش اداره تدوین قوانین ذیل طرح، گویاست که این متن هیچ ماده‌ای ندارد، هیچ تجویز، ممنوعیت یا ضمانت اجرایی را بیان نمی‌کند و در واقع مخاطبان را برای کشف «مفهوم قانون» سردرگم خواهد کرد، چون در متن طرح، فقط گزاره‌هایی کلی آورده شده که مملو از غلط انشایی و تاییدی است!»

سیاست‌زدگی همان تله‌ای بود که مبارزه با فساد را در کشور به دام انداخت و سبب شد پس از دو دهه از طرح ضرورت مبارزه با فساد در کشور و تشکیل نهادها و سازمان‌های مختلف در این زمینه شاهد پیشرفت قابل توجهی نباشیم. اکنون همین بلای قریب الوقوع پیش روی تعارض منافع نیز قرار دارد. کاربرد بی‌حساب و کتاب این مفهوم در دعوای جناحی زنگ خطری است که علاقمندان به مقابله‌ی اصولی با تعارض منافع را نگران می‌کند.

۳. تعارض منافع و نخود هر آش شدن

تعارض منافع مسئله‌ای مهم در نظام اجرایی و اجتماعی کشور است، اما ریشه‌ی تمام مصائب نیست. تعارض منافع می‌تواند موجب تشدید فساد، فقر و نابرابری در کشور شود، مسیر توسعه ایران را با اختلال و کندی و عقبگرد مواجه کند (همچنان که تاکنون چنین کرده است) اما تمامی اقسام نابرابری و فساد و ناکارآمدی در نظام اجرایی به تعارض منافع باز نمی‌گردد. فقدان دانش و ضعف توان کارشناسی، ضعف تشکله‌ها و سازمان‌های مردمی، مسائل ساختاری، پیگیری برنامه‌های تجویز شده نهادهای فراملی بدون تمهید مسائل محلی و متعدد مسائل دیگری هستند که عوامل موثر بر درجا زدن در مسیر توسعه یا همان دام قابلیت به تعبیر نویسندگان کتاب توانمندسازی حکومت هستند. بنابراین اگر تعارض منافع به شکل اغراق‌آمیز منشاء تمامی اشکال فساد و نابرابری عنوان شود، علاوه بر اینکه موجب خطای معرفتی است، باعث رقت مفهومی و در نهایت تهی‌شدگی آن می‌شود. چیزی که همه چیز باشد، هیچ چیز نیست! بدین ترتیب، در کاربرد تعارض منافع و پیامدهای آن باید احتیاط علمی را به مثابه لگامی بر میل به بزرگنمایی خطر آن به کار گرفت. درست است که صنعت مبالغه درجا انداختن اهمیت یک موضوع در افکار عمومی موثر است، اما همانند تیغ دولب چنانچه به اغراق افراط‌آمیز تبدیل شود می‌تواند به عاری از معنا شدن تعارض منافع منجر شود.

*

خطرهای فوق در عمومی شدن تعارض منافع و لزوم مقابله با آن در فضای نخبگانی و عمومی جامعه، ما را به این ضرورت فرامی‌خواند که در کنار ترویج و توسعه کاربست این مفهوم، رسالتی نیز برای تزیق دقت علمی در کاربرد تعارض منافع در سطوح مختلف حاکمیت و جامعه به کار بندیم. بر اساس همین ضرورت مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه ضمن اینکه اخبار مربوط به تعارض منافع را رصد کرده و با کمترین دخل و تصرف در قالب خبرنامه‌ی هفتگی منتشر می‌کند، از بازتاب مطالبی که مصداقی از بی‌مبالاتی‌های مفهومی فوق باشند تا حد ممکن پرهیز می‌کند.

***

گزیده‌ی اخبار، تحلیل‌ها و گزارش‌های اصلی هفته گذشته در حوزه تعارض منافع به این شرح است:

- طرح «مدیریت تعارض منافع در شهرداری تهران» به تصویب اعضای شورای شهر تهران رسید. بهاره آروین پیشنهاددهنده این طرح گفت: این طرح پس از بررسی‌های انجام‌شده در ۹ بخش و ۱۸ ماده تکمیل شده است.
- طرح تشکیل «شورای قیمت‌گذاری و اتخاذ سیاست‌های حمایتی محصولات اساسی کشاورزی» در مجلس طراحی شده است که هدف آن مدیریت تعارض منافع در خرید تضمینی گندم توسط دولت است؛ به گفته‌ی طراحان، شورای اقتصاد به نمایندگی از دولت و به عنوان خریدار در فرآیند قیمت‌گذاری حضور دارد، مایل است گندم را با قیمت‌های پایین‌تر بخرد و به دلیل تعارض منافع پیش‌آمده، معمولاً قیمت پیشنهادی کشاورزان را نادیده می‌گیرد.
- احمد میدری، معاون رفاه اجتماعی وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی در برنامه‌ی تلویزیونی پرسشگر به تشریح تعارض منافع در آموزش و پرورش و تأثیر بلافصل آن بر زندگی خانواده‌های ایران از طریق سازوکار معیوب کنکور پرداخت.
- سالار قاسمی، مدیرکل آموزش و پرورش استان البرز در گزارشی از مدیریت تعارض منافع در آموزش و پرورش این استان خبر داد که سه نفر از اعضای شوراهای نظارت بر مدارس غیردولتی استان شامل این قانون بودند که این افراد بلافاصله پس از ابلاغ دستورالعمل، نسبت به توقف فعالیت واحدهای آموزشی خود اقدام کردند.
- محسن زنگنه، رئیس کمیته اصلاح ساختار بودجه مجلس در پاسخ به این سوال که چرا بودجه به زبان ساده و همه فهم برای عموم جامعه نیست، گفت: این پیچیدگی‌ها در بودجه به جهت تعارض منافع است، چون بودجه ما می‌تواند در حد ۱۰ صفحه باشد.
- حسین معصوم، مشاور حقوقی وزیر راه و شهرسازی از پیگیری مجدانه بخشنامه تعارض منافع در نظام مهندسی خبر داد.
- سعید عباسی عضو هیئت مدیره دوره فعلی سازمان نظام مهندسی ساختمان استان زنجان بعد از انتصاب به عنوان معاون شهردار زنجان به دلیل تعارض منافع از هیئت مدیره این سازمان خارج شد.
- موسی غنی‌نژاد (اقتصاددان) در تحلیلی، تعارض منافع را منشاء شکست سیاست‌های مقررات‌زدایی عنوان کرد: «مشکل اصلی در شکست مقررات‌زدایی در جایی نهفته است که دستگاه‌ها و افرادی که خودشان مقررات را وضع کرده‌اند، قرار است این مقررات را حذف کنند.»
- بر اساس گزارش قدس‌آن‌لاین سازمان بازآفرینی شهری با انتشار نامه‌ای به شهردار مشهد به تشریح تخلفات در بافت ثامن مشهد از جمله تعارض منافع رخ داده در این زمینه پرداخته است.
- بر اساس جدیدترین گزارش "دیدهبان اخلاق و مسوولیت شهروندی در واشنگتن"، دونالد ترامپ رئیس‌جمهور آمریکا از زمان کسب کرسی ریاست جمهوری در سال ۲۰۱۷، بیش از ۳۴۰۰ مورد تعارض و تضاد منافع را ایجاد کرده است.

مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه جهاد دانشگاهی - ۱۲ مهر ۱۳۹۹

تعارض منافع و نقش غیرانتفاعی‌ها در حضوری شدن مدارس

حسین عباس زاده امامی (عضو کمیسیون آموزش مجلس) - ۵ مهر ۹۹

◀ تعارض منافع در حوزه‌ی آموزش عمومی

چندین رئیس اداره آموزش و پرورش و معاون و حتی در سطح وزارتخانه مدارس غیر انتفاعی داشته و یا همسر و یا بردارشان مدرسه غیر انتفاعی دارند که نقشی زیادی در حضوری کردن مدارس در سال تحصیلی جدید داشته‌اند. بخشنامه‌ای به نام تعارض منافع در آموزش و پرورش وجود دارد و کسانی که مدارس غیردولتی داشته و همزمان مسئولیت دارند یا باید کار آموزش در آن مدارس را متوقف کرده و یا واگذار کنند. در حالیکه تعدادی از مدیران وزارت آموزش و پرورش این کار را نکردند.

✉ خبرگزاری فارس

تعارض منافع؛ راز شکست مقررات‌زدایی

موسی غنی‌نژاد (اقتصاددان) - ۵ مهر ۹۹

◀ تعارض منافع در حوزه‌ی کسب و کارها و بازرگانی

مشکل اصلی در شکست مقررات‌زدایی در جایی نهفته است که دستگاه‌ها و افرادی که خودشان مقررات را وضع کرده‌اند، قرار است این مقررات را حذف کنند. بنابراین در اینجا یک تعارض منافع وجود دارد. از این رو احصای مجوزهای زائد باید از کسانی پرسیده شود (فعالان کسب‌وکار) که با این مجوزها سر و کار دارند، نه اینکه از خود متولیان خواسته شود مقررات اضافی را حذف کنند.

در اقتصادهای پیشرفته دنیا قانون حاکم است، قانون با مقررات فرق دارد. قانون یعنی آن چیزی که حافظ منافع عمومی است. در آن چارچوب همه افراد آزاد هستند که هر فعالیتی می‌خواهند انجام دهند. حالا مقررات به چه معنی است؟ مقررات یعنی دستگاه‌های اجرایی برای اجرای آن قانون فعالان اقتصادی را وارد یک چرخه می‌کنند که گرفتار بوروکرات‌ها شوند. در هیچ کجای دنیا سازمان حمایت وجود ندارد. سازمانی نداریم که هم از مصرف‌کننده و هم از تولیدکننده حمایت کند. اگر این حرف را در یک کشور پیشرفته بزنید که ما در ایران یک سازمانی داریم که هم از منافع تولیدکننده حمایت می‌کند و از منافع مصرف‌کننده به شما می‌خندند. برای اینکه تعارض منافع وجود دارد. چطور این کار عملی است؟

در مجوزها هم در کشورهای پیشرفته دنیا میزان آزادی اقتصادی را اندازه‌گیری می‌کنند. نهادهای بین‌المللی این کار را انجام می‌دهند. اگر آزادترین کشورهایی که طبقه‌بندی کرده‌اند را ببینیم متوجه می‌شویم که در این کشورها برای اینکه یک تجارتی راه‌اندازی شود ۴۸ ساعت بیشتر وقت نمی‌گیرد. اما در کشور ما اگر بخواهید یک کسب‌وکاری را شروع کنید تعداد زیادی دستگاه وجود دارد که باید مجوز بدهند. فقط هم دستگاه‌های دولتی نیستند، باید از شهرداری‌ها، محیط زیست و... مجوز بگیرید.

✉ روزنامه دنیای اقتصاد

مشکلات بخشنامه مدیریت تعارض منافع در نظام مهندسی

روح‌اله واصف (سردبیر هفته نامه تاسیسات نیوز) - ۵ مهر ۹۹

◀ تعارض منافع در حوزه‌ی مسکن و شهرسازی

تعارض منافع از اصطلاحاتی است که دکتر آخوندی وزیر سابق مسکن و شهرسازی آن را وارد ده‌ها بحث به نتیجه نرسیده در سازمان نظام مهندسی نمود و نتیجه آن تاکنون پابرجاست. یکی از نتایج بخشنامه پربحث ایشان، عدم امکان استفاده از پروانه نظام مهندسی توسط اعضای هیئت‌های مدیره گروه‌های تخصصی سازمان است. این افراد در طی سه سالی که عهده‌دار این سمت هستند نمی‌توانند هیچ گونه انتفاعی از پروانه خود ببرند و باید به مبلغی که هرماه از سوی سازمان به آنها پرداخت می‌شود بسنده کنند. مطابق با قانون این افراد همه باید در پایه یک باشند. این به معنای آن است که این افراد دارای سابقه‌ای طولانی در طراحی، نظارت و یا اجرا هستند و حتماً از پروانه خود در حال استفاده هستند پس بدیهی است که مبلغ پرداختی ماهانه سازمان هیچ کمکی به آنها نمی‌کند. اگر این افراد از پروانه خود انتفاع مالی نمی‌برند و وارد چنین مسئولیتی نمی‌شود پس از کار حرفه‌ای مرتبط با سازمان دور هستند و چگونه می‌خواهند به حل مشکلات یا اتخاذ تصمیمات جدید مفید بپردازند.

بخشنامه فعلی مشکل دیگری هم دارد و آن تشویق افراد به استفاده از رانت است. مهندسانی که باید ساعت‌های مدیری را در سازمان بگذرانند و از امتیازات پروانه خود استفاده نکنند چرا باید به چنین کاری روی بیاورند؟ البته فراموش نکنیم که این سکه روی دیگری هم دارد و آن امکان استفاده شدیدتر از رانت در صورت استفاده از مزایای پروانه است. چه ضمانتی وجود دارد که افراد با داشتن پروانه به سمت فساد نروند؟ فراموش نکنیم که اصل بخشنامه و صدور آن به منظور جلوگیری از فساد بوده است؛ اما به نظر می‌رسد به جای مبارزه درست و بنیادی به سمت پاک کردن صورت مسأله پیش رفته است و بازهم این اصل را فراموش نکنیم که کور کور را می‌جوید و آب جوی را! به هر حال راه مبارزه با دزدی، در خانه نشان دادن همه مردم نیست. این بازی راه‌های خود را دارد. در نخستین و قوی‌ترین گام، سازمان نیاز به ایجاد دیوارهای شیشه‌ای دارد تا همه ببینند در آنجا چه خبر است و هر کسی مشغول چه کاری است.

🔗 هفته نامه تاسیسات نیوز

تعارض منافع دنا پلاس را ادامه ندهیم

جعفر برزگر (خبرنگار نسیم آنلاین) - ۵ مهر ۹۹

◀ تعارض منافع در مجلس

انتشار خبری مبنی بر دریافت خودروی دنا پلاس با قیمت کارخانه و به صورت اقساطی توسط نمایندگان مجلس یازدهم در چند روز اخیر در فضای رسانه‌ای حاشیه‌ساز شده است. نقادان از ابعاد مختلف این مسئله را نقد کرده‌اند؛ از جمله اینکه این اقدام با وظیفه نظارتی نماینده مخالف است و باعث شکل‌گیری تعارض منافع می‌شود. می‌توان این نقدها را ادامه داد و به نمایندگان تاخت اما نباید از مسیر اصلی خارج شده و درگیر حواشی شد.

🔗 نسیم آنلاین

خرید تضمینی محصولات کشاورزی، در گیر و دار تعارض منافع

روزنامه وطن امروز - ۶ مهر ۹۹

◀ تعارض منافع در بخش کشاورزی، شیلات و دام

اصلاح قانون خرید تضمینی محصولات اساسی کشاورزی خرید تضمینی گندم در کشور ما، به عنوان مهم‌ترین راهبرد جهت رسیدن به خودکفایی در تولید این محصول و تامین امنیت غذایی شناخته می‌شود. سال ۶۸ بود که نمایندگان مجلس قانون تضمین خرید محصولات اساسی کشاورزی را تصویب کردند. تنها قانون حمایت از تولید محصولات اساسی کشاورزی در ایران، همین قانون است. در ۳۱ سالی که از تصویب این قانون می‌گذرد، دولت‌های مختلف تنها در ۶ سال توانستند رویای خودکفایی گندم را محقق کنند. یکی از مهم‌ترین دلایل عدم تحقق هر ساله این رویا، نرخ پایین خرید تضمینی گندم در این سال‌ها بوده است؛ نرخ که توسط شورای اقتصاد تعیین و پس از تصویب توسط هیأت‌وزیران به کشاورزان اعلام می‌شود. از آنجا که شورای اقتصاد به نمایندگی از دولت و به عنوان خریدار در فرآیند قیمت‌گذاری حضور دارد، مایل است گندم را با قیمت‌های پایین‌تر بخرد و به دلیل تعارض منافع پیش‌آمده، معمولاً قیمت پیشنهادی کشاورزان را نادیده می‌گیرد. به همین خاطر اکثر کشاورزان از قیمت اعلامی توسط دولت رضایت ندارند و همین عامل موجب کاهش سطح زیر کشت، کاهش تولید گندم و به تبع آن وارد کردن این محصول اساسی و استراتژیک از خارج کشور می‌شود. مجلس شورای اسلامی برای رفع این مشکل، اقدام به ارائه طرحی برای تشکیل «شورای قیمت‌گذاری و اتخاذ سیاست‌های حمایتی محصولات اساسی کشاورزی» کرد. ترکیب شورای قیمت‌گذاری محصولات اساسی، جهت خرید تضمینی تغییر کرد و به کشاورزان نیز حق رأی اعطا شد. در این راستا نمایندگان مجلس خواستار عضویت وزیر جهاد کشاورزی، وزیر امور اقتصادی و دارایی، رئیس سازمان برنامه و بودجه کشور، رئیس سازمان نظام صنفی کشاورزی، رئیس اتحادیه مرکزی تعاونی‌های روستایی، رئیس سازمان نظام مهندسی کشاورزی، ۲ نفر کشاورز خبره، رئیس بنیاد ملی گندم‌کاران و ۲ نفر از اعضای کمیسیون کشاورزی به عنوان ناظر بدون حق رأی در این شورا شدند.

📌 روزنامه وطن امروز

معضل تعارض منافع در سیستم مدیریت بورس کشور

سینا احدیان (کارشناس بازار سرمایه) - ۶ مهر ۹۹

◀ تعارض منافع در بازار سرمایه

در بحث تعارض منافع بخشی از اعضای شورای عالی بورس، اعضای هیأت‌رئیس شرکت بورس تهران و فرابورس یا بخش زیادی از مدیران بورسی که در سال‌های گذشته در بازار سرمایه صاحب‌نظر و صاحب کرسی بوده‌اند، امروز هم ارتباطات خود را با مدیران جدید یا بدنه سازمان بورس حفظ کرده‌اند، ضمن اینکه خودشان به صورت غیرمستقیم از فعالان بازار سرمایه، شرکای صندوق‌ها، کارگزاری‌ها و یا مشاوران آنها به شمار می‌روند، بنابراین شائبه سوءاستفاده از رانت اطلاعاتی و تصمیم‌گیری یا تصمیم‌سازی مبتنی بر منافع شخصی در بورس بسیار بالاست، لذا نمایندگان مجلس برای این موضوع باید چاره‌ای بیندیشند.

📌 روزنامه وطن امروز

کناره گیری قاضی کانادایی به دلیل تعارض منافع

ایران استار - ۶ مهر ۹۹

◀ نمونه‌های جهانی تعارض منافع

اوتاوا درباره اتهام افشای ممنوعیت انتشار اطلاعات درباره بازگشایی دعای حل و فصل شده می‌گوید که این یک تفسیر است و دادگاه حکمی درباره آن نداده است. در ماه ژوئن، قاضی دادگاه عالی انتاریو، "پل پرل" که سال‌ها به بررسی این پرونده پرداخته بود، خود را از این پرونده کنار گذاشت یا رکیوزد (recused) کرد. این مفهوم حقوقی به آن معناست که قاضی پرونده به دلایلی همچون تعارض منافع یا عدم بی‌طرفی، خودش را برای ادامه پیگیری پرونده صاحب صلاحیت نمی‌بیند.

🔗 [سایت ایران استار](#)

رایزنی نظام مهندسی کشور درباره موضوع تعارض منافع

جعفر هاشم زاده (دبیر اجرایی سازمان نظام مهندسی) - ۶ مهر ۹۹

◀ تعارض منافع در حوزه مسکن و شهرسازی

دبیر اجرایی سازمان نظام مهندسی ساختمان، «تعارض منافع» را از مشکلات عمده اکثر استان‌ها عنوان کرد و اظهارداشت: شورای مرکزی هشتم و رئیس سازمان با وزارت راه و شهرسازی و معاون مسکن در حال مذاکره و رایزنی هستیم تا مشکلات موجود در این خصوص رفع شود.

🔗 [سایت خبری تاسیسات نیوز](#)

ترامپ و ۳۴۰۰ مورد تعارض منافع

مت مادرز (تحلیلگر پایگاه خبری ایندپیندنت) - ۶ مهر ۹۹

◀ نمونه‌های جهانی تعارض منافع

"مت مادرز" نویسنده و تحلیلگر پایگاه خبری ایندپیندنت در گزارشی به سواستفاده دونالد ترامپ از موقعیت خود به عنوان رئیس جمهور آمریکا در راستای منافع شخصی اش پرداخته است. وی در این رابطه می‌نویسد: «بر اساس جدیدترین گزارش "دیده بان اخلاق و مسوولیت شهروندی در واشنگتن"، دونالد ترامپ رئیس جمهور آمریکا از زمان کسب کرسی ریاست جمهوری در سال ۲۰۱۷، بیش از ۳۴۰۰ مورد تعارض و تضاد منافع (استفاده از قدرت در راستای منافع شخصی) را ایجاد کرده است. بر اساس گزارش مذکور، تنها ۴۰۰ مورد از این موارد ایجاد تعارض منافع، از فوریه سال جاری میلادی به وجود آمده اند. دیده بان اخلاق و مسوولیت در واشنگتن، نظارت‌های گسترده‌ای را بر دولت‌های مختلف آمریکا، مخصوصاً دولت ترامپ انجام داده و می‌دهد».

🔗 [سایت خبری فرارو](#)

سازمان بازآفرینی و تصریح بر تعارض منافع در بافت ثامن مشهد

قدس آنلاین - ۷ مهر ۹۹

◀ تعارض منافع در بخش مسکن و شهرسازی

پس از کش و قوس‌های فراوان بر سر تخلفات طرح طاش در بافت پیرامون حرم مطهر رضوی که همواره از سوی نهادهای مسئول و نظارتی تکذیب و یا در آن تشکیک شد، حالا سازمان بازآفرینی شهری که خودش جزو سهامداران بزرگ این بافت است با انتشار نامه‌ای به شهردار مشهد پرده از تمامی این تخلفات برداشته است. موضوعاتی مانند تملک مال غیر و تعارض منافع در بافت پیرامون حرم از نکاتی بود که بارها با مصادیق عینی از سوی رسانه‌ها و کارشناسان منتقد افشا شده بود اما یا به آن توجهی نشد و یا منتقدین متهم به سیاه‌نمایی و اغراق شدند، حتی دادگستری خراسان رضوی هم همواره موضع حمایت از سرمایه‌گذار را در این منطقه تکرار کرد. منتقدین انتشار این نامه را یک نقطه عطف تاریخی در مطالبات حقوق عامه بافت اطراف حرم می‌دانند چرا که هیچ‌وقت طی سه دهه گذشته، هیچ نهاد یا سازمان رسمی در هیچ سطحی معتقد به فساد سیستماتیک در بافت پیرامون حرم نبوده، اما حالا سازمان بازآفرینی از فساد بلندمدت در این منطقه صحبت می‌کند. نکته جالب این نامه آنجاست که یک سر این انتقادات سازمان بازآفرینی به ادوار گذشته این سازمان و شرکت عمران و مسکن‌سازان ثامن که سهامش بین شهرداری مشهد، آستان قدس رضوی و سازمان بازآفرینی مشترک است، برمی‌گردد.

لازم به ذکر است که مطالب مربوط به مصادیق تعارض منافع در بافت ثامن پیش از این در خبرنامه هفتگی مدیریت تعارض منافع منتشر شده بود؛ از جمله سعید شهرباف، کارشناس مسائل شهری تصریح کرده بود که در زمان شورای سوم شهر مشهد نرخ تضمینی سرمایه‌گذاری در بافت شهری ثامن گذاشته شد و این زمانی بود که خود اعضای شورای سوم در این منطقه پروژه داشتند.

🔗 پایگاه خبری تحلیلی قدس آنلاین

حذف کنکور مانعی برای تعارض منافع

احمد حسین فلاحی (سخنگوی کمیسیون آموزش و تحقیقات مجلس) - ۸ مهر ۹۹

◀ تعارض منافع در حوزه‌ی آموزش عمومی

طرح در مجلس اعلام وصول شده که ناظر بر ممنوعیت جذب دانشجو توسط موسسات آموزش عالی غیر دولتی است. اگر این طرح در کمیسیون و سپس در صحن علنی مجلس رای بیاورد، بخش زیادی از دغدغه‌هایی که در رابطه با تعارض منافع مدیران وجود دارد، از بین می‌رود، زیرا با این قانون، کسانی که هم پست دولتی دارند و هم دانشگاه خصوصی احداث می‌کنند، نمی‌توانند به فعالیت خود ادامه دهند.

کمیته آموزش عالی کمیسیون آموزش و تحقیقات در رابطه با طراحی ساز و کاری جهت حذف کنکور فعالیت می‌کنند و در این دوره اهتمام بیشتری برای حذف کنکور از سوی مجلس صورت خواهد گرفت.

🔗 خبرگزاری دانشجو

تعارض منافع در وزارت نیرو و آسیب دیدن صنعت برق

نبض انرژی - ۸ مهر ۹۹

◀ تعارض منافع در حوزه انرژی

اصلی‌ترین تصمیمات بازار برق در هیات تنظیمی اتخاذ می‌شود که اعضایش با دستور وزیر نیرو انتخاب و منصوب می‌شوند. دولتی‌ها در بورس هم کار را برای نیروگاه‌های خصوصی سخت می‌کنند، چراکه بدون نگرانی از به‌هم‌ریختن معادلات اقتصادی‌شان و به‌دلیل پشتوانه بودجه دولتی، نسبت به شکستن قیمت‌ها در بورس اقدام کرده و مسبب ایجاد یک رقابت مخرب می‌شوند. این مساله علاوه بر ایجاد زیان بیشتر برای تولیدکنندگان برق، کشف قیمت در بورس انرژی را هم خدشه‌دار می‌کند.

تعارض منافع میان بخش خصوصی و دولت یا به بیان صریح‌تر وزارت نیرو، در صنعت برق ابعاد بسیار گسترده‌تری هم دارد. نمونه بارز این تعارض منافع، در قراردادهای دوجانبه‌ای به چشم می‌خورد که قرار بود به‌عنوان یکی از روش‌های عرضه مستقیم برق به مصرف‌کنندگان نهایی، زمینه را برای توسعه فعالیت نیروگاه‌های غیردولتی فراهم کند. در این قراردادهای، نیروگاه‌ها ضمن جداکردن بخشی از توان تولیدی خود از فضای رقابتی و در نتیجه حذف ریسک پذیرش قیمت در بازار، می‌توانستند در مذاکراتی با مشترکان بزرگ بخش صنعت و معدن و عرضه برق به آنان بر اساس یک قیمت مشخص تعیین‌شده، تا اندازه‌ای مانند همه بنگاه‌های اقتصادی، معاملاتی منطقی و فارغ از ساختارهای تکلیفی فروش برق داشته باشند.

🔗 سایت خبری - تحلیلی نبض انرژی

تشکل‌یابی صنفی، پیش‌نیاز مقابله با تعارض منافع

میثم مهدیار (عضو سابق جنبش عدالتخواه دانشجویی) - ۸ مهر ۹۹

◀ کلیات تعارض منافع

یکی از دلایلی که فساد را ایجاد کرده است تعارض منافع است. تشکل‌های صنفی زیادی در کشور حضور دارند، اما برخی از این صنف‌ها هستند که می‌توانند مطالبه خود را چه از مجلس و چه از دولت پیگیری کنند، اما برخی صنوف نمی‌توانند راحت خواسته‌های خود را مطالبه کنند. این تعارض منافع به خاطر ضعف قانون کار کشور است از این رو صنوف‌های مختلف باید متشکل شوند تا راحت‌تر بتوانند خواسته‌های خود را مطالبه کنند و دیگر نیازی به تشکل دانشجویی نیست.

سه سطح در مسئله مطالبه‌گری وجود دارد که یکی از آن‌ها این است که مطالبه‌گری رسانه‌ای است مثلاً موضوعات یا هشتگ‌هایی که در فضای مجازی منتشر می‌شود و خیلی هم آنچنان کارساز نبوده است. متأسفانه مسئله تعارض منافع در کشور وجود دارد که همین مورد ضرباتی به ساختار و منافع مردم کشور زده است.

🔗 خبرگزاری دانشجویان ایران

تعارض منافع، منشاء پیچیدگی‌های قانون بودجه

محسن زنگنه (رئیس کمیته اصلاح ساختار بودجه مجلس) - ۸ مهر ۹۹

◀ **تعارض منافع در نظام برنامه و بودجه**

زنگنه در پاسخ به این سوال که چرا بودجه به زبان ساده و همه فهم برای عموم جامعه نیست، گفت: واقعا شفاف بگویم این پیچیدگی‌ها در بودجه به جهت تعارض منافع است و فشارهای رانتهی که می‌آورند، چون بودجه ما می‌تواند در حد ۱۰ صفحه باشد.

🔗 پایگاه خبری - تحلیل بازار نیوز

تعارض منافع و دستکاری در تحقیقات پزشکی و سلامت

سایت وقایع روز - ۷ مهر ۹۹

◀ **تعارض منافع در حوزه ی سلامت**

در اواخر دهه‌ی نود، مقاله‌ای بر ضد واکسیناسیون منتشر شد. نویسندگان آن تحقیق ادعا کردند که مصرف واکسن MMR احتمال ابتلای کودک به بیماری اوتیسم را افزایش می‌دهد. با این حال، بررسی داوران نشان داد که نویسندگان با نقض اصول و قواعد علمی و تعارض منافع، نتایج را برای تایید دیدگاه‌های خود دستکاری کرده بودند و این مطالعه تنها روی ۱۲ کودک انجام گرفته بود و کاملاً رد شد.

🔗 سایت وقایع روز

گزارشی از مدیریت تعارض منافع در آموزش و پرورش البرز

سالار قاسمی (مدیرکل آموزش و پرورش استان البرز) - ۹ مهر ۹۹

◀ **تعارض منافع در حوزه‌ی آموزش عمومی**

سی و چهارمین جلسه شورای نظارت بر مدارس و مراکز غیر دولتی استان البرز به ریاست سالار قاسمی مدیرکل آموزش و پرورش استان برگزار و در خصوص تعدادی از درخواست‌های افراد حقیقی و حقوقی مبنی بر راه اندازی مدرسه و مرکز آموزش علمی و زبان خارجه غیردولتی در تصمیم‌گیری شد.

سالار قاسمی در این جلسه گفت: ممنوعیت همزمان "مالکیت و راه اندازی" و اداره مدرسه غیر دولتی و "عضویت در شورای سیاستگذاری و شورای نظارت بر این مدارس" از مصادیق قانون "مدیریت تعارض منافع در آموزش و پرورش" است و بر اساس ابلاغ دستورالعملی از سوی وزارت آموزش و پرورش مدیرانی که مصادیق تعارض منافع درباره آنها صدق می‌کند، می‌بایست نسبت به توقف فعالیت یا تعطیلی مدرسه یا مرکز غیردولتی اقدام و یا از تصدی پست اجرایی استعفا و از عضویت در شوراهای مذکور انصراف دهند. در استان سه نفر از اعضای شوراهای نظارت بر مدارس غیردولتی شامل این قانون بودند که این افراد بلافاصله پس از ابلاغ دستورالعمل، نسبت به توقف فعالیت واحدهای آموزشی خود اقدام کردند.

🔗 وزارت آموزش و پرورش

خروج معاون شهردار از سازمان نظام مهندسی به دلیل تعارض منافع

رسانه همدلی زنجان - ۸ مهر ۹۹

◀ تعارض منافع در شوراها و شهرداری

رامین کیامهر جایگزین سعید عباسی در هیئت مدیره سازمان نظام مهندسی ساختمان استان زنجان شد. سعید عباسی عضو هیئت مدیره دوره فعلی سازمان نظام مهندسی ساختمان استان زنجان بود که بعد از انتصاب وی به عنوان معاون شهردار زنجان به دلیل تعارض منافع از هیئت مدیره این سازمان خارج شد.

🔗 رسانه خبری-تحلیلی همدلی زنجان

مدیریت تعارض منافع، لایحه ای فسادستیز

رضا توسلی (عضو انجمن حسابرسان داخلی ایران) - ۹ مهر ۹۹

◀ کلیات تعارض منافع

آثار تصویب لایحه مدیریت تعارض منافع در آینده نزدیک پدیدار می شود، این لایحه سبب می شود تصمیم سازان و ریل گذاران در مسیر فساد ستیزی و شایسته سالاری مطلوب گام بردارند، مضافاً موجب صیانت همه جانبه و رعایت حداکثری حقوق شهروندان جامعه است. قلمرو این لایحه، کلیه مقامات و مسئولین و مدیران همه نهادهای حکومتی را دربرمی گیرد. از طرفی زیرساخت های همه جانبه برای اجرای قانون تعارض منافع، باید با تدابیر کلان اداری، نظارتی، قضایی و شبه قضایی برای اجرا ایجاد گردد که در صورت تصویب قانون و ایجاد زیرساخت های مذکور، قطعاً شاهد تأثیرات شایسته و مهمی برای پیشگیری از سوءموقعیت های تعارض منافع، خواهیم بود.

🔗 روزنامه جهان اقتصاد

پیگیری حقوقی تعارض منافع در وزارت راه و شهرسازی

حسین معصوم (مشاور حقوقی وزیر راه و شهرسازی) - ۹ مهر ۹۹

◀ تعارض منافع در حوزه ی مسکن و شهرسازی

همه می دانیم که تعارض منافع، منجر به ایجاد مشکلاتی بنیادین در سازمان های نظام مهندسی ساختمان از نظر کارایی و عملکرد شده بود. در همین راستا نیز شاهد بودیم که آخوندی تلاش کرد تا تعارض منافع را با دستورالعمل هایی اصلاح و ساماندهی کند که اتفاقاً مورد استقبال جامعه جوان مهندسی کشور قرار گرفت.

از سوی برخی ذینفعان و صاحبان منصب و قدرت، شکایت های مختلفی شده بود که ورود کردیم و دفاعیات مناسب ارائه شد و در مواردی که باید اصلاحاتی صورت می پذیرفت، اقدامات لازم انجام و در نهایت بخشنامه وزیر در خصوص موضوع در حال اجرا است. معتقدم وزارتخانه در موضوع تعارض منافع درست تشخیص داده و یکی از آسیب های جدی سازمان های نظام مهندسی و ارائه خدمات مهندسی کشور همین بحث تعارض منافع بوده که در نهایت جامعه و مردم متضرر واقعی آن هستند.

🔗 پایگاه خبری وزارت راه و شهرسازی

طرح مدیریت تعارض منافع در شهرداری تهران تصویب شد

خبرگزاری مهر - ۱۰ مهر ۹۹

◀ تعارض منافع در شوراها و شهرداری

موضوع بررسی طرح «مدیریت تعارض منافع در شهرداری تهران» یکی از دستور جلسات شورای شهر تهران بود که پس از اعمال اصلاحات لازم به تصویب اعضای شورای شهر تهران رسید. بهاره آروین به عنوان مخبر کمیسیون برنامه و بودجه و پیشنهاددهنده این طرح، در توضیح طرح نهایی شده در کمیسیون مشترک گفت: «این طرح پس از بررسی‌های انجام شده در ۹ بخش و ۱۸ ماده تکمیل شده است. در ماده اول واژگان تعریف شده‌اند که مهم‌ترین آنها بستگان و مدیران هستند. بخش دوم که با عنوان «منع یا تحدید معاملات دارای موقعیت تعارض منافع» ارائه شده است در واقع قانون منع مداخله را در نظر گرفته است اما آن را توسعه داده است. همچنین علاوه بر عضویت در هیئت‌مدیره، در این طرح بیان شده که اگر مدیران شهرداری بیش از ۵ درصد سهام شرکتی را داشته باشند یا بازرسی و حسابرسی و مشاوره آن را انجام دهند، شرکت مذکور نمی‌تواند طرف معامله با شهرداری قرار بگیرند. به علاوه اینکه این ممنوعیت معامله تا ۲ سال پس از خاتمه خدمت نیز ادامه پیدا می‌کند.» رئیس کمیته شفافیت و شهر هوشمند ادامه داد: «ضمانت اجرایی منع معاملاتی که در بخش «منع یا تحدید معاملات دارای موقعیت تعارض منافع» ذکر شده در ماده ۷ آمده که اختیار فسخ یک‌طرفه قراردادهایی که این موقعیت تعارض منافع را دارند به شهرداری تهران داده است.»

این عضو هیئت‌رئیس در توضیح بخش سوم گفت: «در ماده ۸ و ۹ ممنوع شده است که کارکنانی که پروانه نظام‌مهندسی دارند از این پروانه استفاده کنند یا وکلا و کارشناسان دادگستری که با شهرداری تهران همکاری می‌کنند، در پرونده‌هایی که علیه شهرداری تهران اقامه می‌شود همکاری کنند. در ماده ۱۰ نیز دریافت پاداش و عیدی بیش از حدی که در قانون تصریح شده است، از سوی مدیرانی که عضو هیئت‌مدیره واحدهای تابعه شهرداری هستند ممنوع شده است.»

وی در توضیح بخش منع یا تحدید در استخدام نیز بیان داشت: «در این بخش به کارگیری بستگان مدیران در طی دوره مسئولیت آنان ممنوع شده است اما برای جلوگیری از تضییع حقوق افراد، قراردادهای استخدامی که بر مبنای آزمون‌های فراگیر و رسمی استخدامی منعقد می‌شود از شمول این بند مستثنا می‌شوند.»

بهاره آروین در ادامه گفت: «در این طرح علاوه بر اینکه دریافت هدیه از سوی مدیران و کارکنان مطابق با دیگر قوانین کشور ممنوع اعلام شده، شهرداری تهران ملزم شده است فهرست اشخاص حقوقی دریافت‌کننده کمک‌های شهرداری را به صورت برخط منتشر نماید.»

در جریان بررسی این طرح، رسولی نایب رئیس کمیسیون برنامه و بودجه بیان کرد: «با تصویب این طرح، شورای پنجم به دستاورد بزرگی در حوزه شفافیت خواهد رسید.» بشیر نظری نیز درباره کلیات این طرح عنوان کرد: «شاید با توجه به بررسی لایحه تعارض منافع دولت بررسی این طرح ضرورت نداشته باشد. و اگر بخش‌هایی که هست که در لایحه دولت دیده نشده، مورد توجه قرار گیرد، کفایت می‌کند»

کلیات طرح با ۱۶ رای موافق از ۱۸ نفر از حاضرین به تصویب رسید.

کنکور نابسامان، نتیجه تعارض منافع در نظام آموزش

احمد میدری (معاون رفاه اجتماعی وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی) - ۱۲ مهر ۹۹

◀ تعارض منافع در حوزه‌ی آموزش عمومی

اجرای قانون تعارض منافع در وزارت آموزش و پرورش، فکر می‌کنم به خاطر شرافت و روحیه اخلاقی که در معلمان هست، صورت گرفته و حتما اراده آقای حاجی میرزایی و تیمش بوده است.

بحث تعارض منافع در همه بخش‌ها به کیفیت سیستم اداری ضربه می‌زند و بخش آموزش و پرورش کشور از این قاعده، مستثنی نیست. مهمترین جایی که در آموزش و پرورش از تعارض منافع آسیب دیده، بحث کنکور است. در بحث مؤسسات آموزشی که در بخش کنکور فعال هستند، تمایل وجود دارد که بچه‌ها را به سمت مؤسسات آموزشی سوق بدهند تا بتوانند بیشترین درآمد را کسب کنند. شهریور امسال، یک دانش آموز پس از آزمون کنکور، خودکشی کرد؛ این اولین بار نیست و بارها خودکشی دانش‌آموزان شنیده شده است. وزارت آموزش و پرورش بخشی از درآمد مؤسسات آموزشی را می‌گیرد که این درآمدها زیاد نیست اما تعارض منافع سازمانی ایجاد می‌کند؛ اگر سازمانی بخشی از درآمدش از کسانی باشد که بر آنها باید نظارت کند، مصداق تعارض منافع است. وقتی به مؤسسات آموزشی کنکور اجازه می‌دهید که در صدا و سیما، آموزش دهند و ۲۵۲ ساعت در ماه، صدا و سیما برنامه مشارکتی با مؤسسات خصوصی دارد.

در وزارت آموزش و پرورش مانند وزارت بهداشت، کار، مسکن، افرادی هستند که هم در بخش خصوصی و هم در بخش دولتی کار می‌کنند و این رابطه‌ای است که در عموم قوانین کشورها ممنوع است یعنی نه تنها در زمان اشتغال بلکه حتی کمتر از پنج سال بعد از بازنشستگی، فرد حق ندارد وارد فعالیتهای مرتبط با وزارتخانه‌ای که در آن بازنشسته شده، شود اما در ایران تبدیل به رویه شده است.

یکی از مصادیق تعارض منافع سازمانی این است که دستگاهی که خودش ناظر است، مجوز فعالیت دهد؛ مجوز بیمارستان‌های خصوصی را وزارت بهداشت می‌دهد و نظارت هم می‌کند؛ مجوزهای کلینیک‌های بهزیستی را بهزیستی می‌دهد و نظارت را هم خودش انجام می‌دهد و این یعنی تعارض وظیفه وجود دارد. در کشورهای دیگر، آن کسی که مجوز می‌دهد مثلا شهرداری است و ناظر وزارت بهداشت است. چون نباید دو نقش مجوز دهنده و ناظر یکی باشد و در همه دستگاه‌ها این مشکل وجود دارد.

✉ خبرگزاری ایسنا / خبرگزاری تسنیم

محتوای تصویری تعارض منافع

در هفته‌ی گذشته، چند برنامه‌ی تلویزیونی و کلیپ مرتبط با تعارض منافع در فضای مجازی منتشر شد:

- [تعارض منافع در آموزش و پرورش](#) / شبکه پنج سیما / برنامه تهران ۲۰ / ۵ مهر ۹۹
- [قانون تعارض منافع، قانونی که جای خالی آن به شدت حس می‌شود](#) / جام جم آنلاین / ۵ مهر ۹۹
- [تعارض منافع چیست؟](#) / کافه فیلم /
- [تعارض منافع در آموزش و پرورش](#) / پایگاه اطلاع رسانی سیما / ۵ مهر ۹۹
- [تعارض منافع در نظام آموزشی](#) / شبکه آموزش / برنامه پرسشگر / ۱۱ مهر ۹۹

بخش درمان؛ در تعارض میان منافع پزشکان و سازمان تامین اجتماعی

زهرة سروش فر (کارشناس مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه) - ۸ مهر ۹۹

◀ تعارض منافع در تامین اجتماعی

می توان گفت، معاونت درمان سازمان تأمین اجتماعی به نوعی در موقعیتی میانه قرار گرفته است و از یک سو منافع سازمان در اینجا مطرح است و از سوی دیگر منافع پزشکان که به صورت کامل با منافع سازمان همراه و هم سو نیستند و در مواردی منافی متفاوت دارند و به همین علت موقعیت های تعارض منافع در این معاونت اجتناب ناپذیر است.

موقعیت تعارض منافع	مصادق در بخش درمان سازمان تامین اجتماعی	راهکارهای مدیریت موقعیت	نوع تغییرات مورد نیاز جهت مدیریت موقعیت
اشتغال بیرونی	اشتغال پزشکان در بیمارستان های تامین اجتماعی و مطب یا بیمارستان های خصوصی	ممنوعیت اشتغال بیرونی پزشک در بیمارستان تامین اجتماعی و مطب یا بیمارستان خصوصی	تغییر در قوانین و آیین نامه ها
نظارت بر خود (تحداد نظر و منظور)	نظارت بر بیمارستان ها و مراکز درمانی تامین اجتماعی توسط بخش درمان	ممنوعیت طبابت با سهامداری افراد شاغل در سمت های مدیریتی	تغییر در قوانین و آیین نامه ها
تعارض در آمد و وظیفه (تعارض منافع شخصی / تامین خدمت)	تعیین تعهدات سازمان در کمیسیون پزشکی و احتمال اعلام رای به نفع سازمان	سپردن تشخیص وضعیت بیمه شدگان جهت پرداخت های سازمان به کمیسیون های پزشکی مستقل از سازمان تامین اجتماعی	تغییرات ساختاری
تعارض منافع ناشی از قبول هدیه یا دعوت	ارائه هدایا، رشوه یا بخشی از سهام به مدیران بخش درمان توسط شرکت های دارویی و تجهیزات پزشکی جهت فرار گرفتن در میان شرکت های تامین کننده سازمان	شفاف نمودن هر چه بیشتر فرایندهای انتخاب شرکت های تامین کننده از طرق گوناگون (مانند مناقصه، مزایده و...)، کاهش امکان تبانی میان مدیران سازمان و شرکت های تامین کننده	تغییر در فرایندها و رویه های اجرایی
سهامداری و مالکیت	سهامداری و مالکیت پزشکان شاغل در بخش درمان سازمان در بیمارستان های خصوصی یا شرکت های دارویی و تجهیزات پزشکی	ممنوعیت سهامداری و مالکیت شاغلان بخش درمان و زیرمجموعه های آن در بیمارستان ها و شرکت های خصوصی	تغییر در قوانین و آیین نامه ها
تعارض منافع در ارتباط، پیوند یا وابستگی با گروه های اجتماعی	ساخت مراکز درمانی در شهرها و مناطق مختلف بدون در نظر گرفتن نیازها و شرایط آنها و بر اساس منافع سیاسی مدیران بخش درمان	ابتنای تصمیم گیری در خصوص ساخت مراکز درمانی در مناطق گوناگون بر نظرات متخصصان و پژوهش ها	تغییر در فرایندها و رویه ها

تحلیل تعارض منافع در فضای مجازی: تعارض منافع، از بابل تا امریکا!

میلاد زمان

در بازه زمانی ۳ تا ۹ مهر، تعداد ۱۳۷ محتوا در فضای مجازی به زبان فارسی در رابطه با تعارض منافع یا کلیدواژه تعارض منافع تولید شده‌اند. توزیع این محتوا در توییتر با ۶۲/۵ درصد و تلگرام با ۳۴/۵ درصد و اینستاگرام با ۳ درصد بوده است. به طور کلی مباحث مطرح شده از جانب کاربران فضای مجازی را می‌توان به چند دسته تقسیم کرد. تعارض منافع در مجلس شورای اسلامی، تعارض منافع در بازار سرمایه (بورس اوراق بهادار)، تعارض منافع در نظام سلامت و تعارض منافع در ریاست جمهوری امریکا موضوعات پرتکرار در این بازه زمانی هستند. در این یادداشت سعی می‌شود به برخی از مهمترین و پربازدیدترین مواضع و دیدگاه‌های کاربران فضای مجازی در خصوص تعارض منافع پرداخته شود.

نمایندگان مجلس در دام تعارض منافع

نمایندگان مجلس شورای اسلامی به طرق مختلف ممکن است در موقعیت تعارض منافع قرار بگیرند. مقام نمایندگی مجلس به دلیل دارا بودن قدرت نظارتی و قانون گذاری در حوزه‌های مختلف کشور همواره می‌تواند در معرض انواعی از تعارض منافع مانند اتحاد و ناظر و منظور، اشتغال همزمان و غیره قرار بگیرد و لذا مقام حساسی شناخته می‌شود. از این رو به طور معمول در فضای مجازی درباره موقعیت‌های مختلف تعارض منافع در مجلس شورای اسلامی بحث و گفتگو می‌شود. کاربری به نام میثم ظهوریان در اکانت توییتری خود می‌نویسد: «یکی از مواردی که برای جلوگیری از تعارض منافع حتما باید در مجلس ممنوع شود همین امکان استخدام شدن در حین نمایندگی در وزارتخانه‌ها یا هیات علمی شدن در دانشگاه‌ها است که هم‌شان نظارتی مجلس را تضعیف می‌کند و هم سطح کارشناسی نهاد مربوطه را.» این تویییت به نکته ای اشاره می‌کند که در ادوار مختلف مجلس مورد بحث بوده است. گاهی اوقات نمایندگان مجلس در دوره نمایندگی به فکر دوران بعد از نمایندگی هستند و به سبب ارتباطاتی که در دوره نمایندگی کسب می‌کنند برای خود شغل یا مقام مهمی در سازمان‌های دولتی و یا غیردولتی عمومی دست و پا می‌کنند تا در صورت از دست دادن مقام نمایندگی چیز زیادی را از دست نداده باشند! این مسئله باعث می‌شود تا نماینده مجلس از مقام نظارتی خود به صورت جهت دار بهره ببرد و آنطور که باید و شاید به وظایف حاکمیتی و ملی خود عمل نکند. این مصداق عینی تعارض منافع است. از جمله این موارد استخدام در هیئت مدیره شرکت‌های دولتی، نیمه دولتی، وزارتخانه‌ها، ادارات استانی و از همه پرتکرارتر عضویت در هیئت علمی دانشگاه‌های سراسر کشور است. به عنوان مثال راهکار عضویت در هیئت علمی باید این باشد که نماینده بعد از اتمام دوره نمایندگی و زمانی که دیگر نماینده مجلس شورای اسلامی نبود، درخواست بررسی رزومه خود را برای دانشگاه‌ها ارسال کند. در همین راستا کاربر دیگری با نام سارا کیانی می‌نویسد: «مجلس باید حتی برای بعد دوره نمایندگی هم فکری کند و قوانینی با توجه به تعارض منافع تصویب بشود تا از این دسته اتفاقات پیش نیاید»

طرح مبارزه با تعارض منافع و دانشگاه‌های غیرانتفاعی

در هفته گذشته خبری که در کانال‌های تلگرامی بازدید زیادی داشت سخنانی از سخنگوی کمیسیون آموزش و تحقیقات مجلس بود که در مورد طرحی جدید برای ممنوعیت راه اندازی دانشگاه خصوصی توسط مسئولان دولت، بیان می‌کرد: « اگر این طرح در کمیسیون و سپس در صحن علنی مجلس رای بیاورد، بخش زیادی از دغدغه‌هایی که در رابطه با تعارض منافع مدیران وجود دارد، از بین می‌رود، زیرا با این قانون، کسانی که هم پست دولتی دارند و هم دانشگاه خصوصی احداث می‌کنند، نمیتوانند به فعالیت خود ادامه دهند.»

این طرح دارای نقاط ابهامی است که هدف سیاستگذار را مبهم می‌کند. قبلا در یادداشت [ممنوعیت دانشگاه‌های غیرانتفاعی؛ مدیریت تعارض منافع یا حل و حذف آن؟](#) به این مسئله پرداخته شده است. در واقع مهم‌ترین مسئله در ارتباط با طرح مذکور این است که روشن نیست منظور از ممنوعیت دانشگاه‌های غیرانتفاعی چیست؛ آیا منظور از ممنوعیت، تعطیلی و عدم فعالیت دانشگاه‌های غیرانتفاعی است؟ در این صورت، اگر عده‌ای از مؤسسان این دانشگاه‌ها دارای مناصب دولتی و حکومتی بوده‌اند، تعطیلی کلیه واحدهای دانشگاه‌های غیرانتفاعی با چه دلیل و توجیهی توصیه شده است؟ روشن است اشتغال هم‌زمان و سهامداری مدیران وزارت علوم در دانشگاه‌های غیردولتی مصداق بارزی از تعارض منافع به شمار می‌آید، اما آیا حذف و تعطیلی این مراکز آموزشی راهکار بهینه‌ای برای مدیریت تعارض منافع است؟

تعارض منافع در شورای شهر بابل

ویدیوکلیپی در هفته گذشته در کانال‌های تلگرامی به ویژه کانال‌های محلی شمال کشور دست به دست می‌شد که «خواهران قریب؛ یک روح در دو جسم» نام داشت. آنطور که در این کلیپ مطرح می‌شود یک عضو شورای شهر بابل پروژه‌های ساختمانی می‌گیرد و برای همان پروژه‌ها در کمیسیون «ماده صد» رای صادر می‌کند! در متن همراه این کلیپ مطرح می‌شود که « حالا از شما می‌پرسیم، آیا او در رای "ماده صد" منافع شهر را انتخاب میکند یا منافع کارفرمایی که از او بابت پروژه‌ها دستمزد دریافت می‌کند؟»

فارغ از صحت این کلیپ، موضوع مطرح شده یکی از مصادیق بازر تعارض منافع به حساب می‌آید. این موقعیت در تعاریف موقعیت‌های تعارض منافع، از موقعیت‌های نزدیک به قاعده‌گذاری برای خود (یا نظارت بر خود) است. در این موقعیت نماینده شورای شهر به عنوان رای دهنده به یک قاعده از پیش تعیین شده، بین منافع شهری و منافع شخصی قرار دارد. در حال حاضر و در نبود مقررات مشخص، اگر این موضوع حقیقت دارد، آن نماینده باید یا از شورا استعفا داده و به پروژه‌ها بپردازد و یا از دریافت پروژه خودداری کند. همچنین باید حتما فعالیت‌های از این قبیل خود را به شورا گزارش دهد. این موقعیتی است که باید از آن اجتناب کرد و با قوانین و راهکارهای مدیریت تعارض منافع، مانع آن شد و از گسترش آن جلوگیری کرد. این قبیل از موقعیت‌ها را به احتمال زیاد در بخش‌های مختلف می‌توان یافت.

ترامپ، بورس اوراق بهادار و دیگران!

در هفته‌ای که گذشت چند موضوع دیگر نیز مورد توجه کاربران فضای مجازی بود. یکی از این موارد بحث تعارض منافع در ریاست جمهوری ترامپ در آمریکا بود که با توجه به نزدیکی به انتخابات ریاست جمهوری آمریکا بحث داغی محسوب می‌شود. کاربری به نام شروان فشنندی در توییتر می‌گوید: «ترامپ در سال ۲۰۱۷ رئیس جمهور بوده و سال ۲۰۱۶

را هم عمدتاً به مبارزات انتخاباتی گذرانده است. لذا به دلیل پرهیز از تضاد منافع interest of conflict و دیگر محدودیت‌های سیاسی، خود را از کارهای تجاری کنار کشیده و اداره امپراتوری عظیم تجاری خود را به فرزندان و هیات امنای معتمد سپرده». این موضوع می‌تواند ابعاد متفاوتی داشته باشد، صرف کنار کشیدن از فعالیت تجاری و سپردن امور به هیئت مدیره و غیره موقعیت تعارض منافع را از بین نمی‌برد، کما اینکه می‌تواند در قامت قاعده‌گذار در جهت منافع شخصی فعالیت کند.

بحث همیشگی تعارض منافع در سازمان بورس اوراق بهادار نیز از دیگر موضوعات داغ هفته گذشته بود. آرش کریم بیگی از کاربران توییتر می‌نویسد: «همون منطقی که امروز معاملات لحظه‌ای بورس رو به عنوان ابزار مدیریت بازار دید و ممنوع کرد چرا نباید به کاهش کارمزد کارگزاری‌ها فکر کنه؟ بعضی از حضرات صرف و نحو تضاد منافع هستند و همزمان رگلاتور بازار سرمایه میدونند خودشون رو». هر موقعیتی که ناظر و یا قاعده‌گذار بتواند منافع شخصی خود را در وظایف کاری دخالت دهد، تعارض منافع است. این کاربر به موقعیت تعارض منافی که شخصیت حقوقی تنظیم گر بازار بورس اوراق بهادار می‌تواند در آن گرفتار شود اشاره دارد. کاربر دیگری به نام حسین اصغری ثانی در توییتر می‌نویسد: «رییس هیئت مدیره شرکت تامین سرمایه ... که بازارگردانی خودرو را به عهده گرفته رییس سازمان بورس هست!!!! معما چون حل شود؛ آسان شود! این قانون تضاد منافع را هم برای من و شما گذاشتند». صحت این خبر مشخص نیست اما در صورت صحت می‌تواند یک موقعیت بارز تعارض منافع باشد!

موضوع دیگری که در هفته گذشته به آن پرداخته شد تعارض منافع در نظام سلامت بود. کاربری به نام ایمان در توییتر می‌گوید: «به دلیل درگیر بودن منافع شخصی سیاستگذار سلامت در ایران با مسائل این حوزه مسئله تعارض منافع تو سیاستگذاری این حوزه بسیار جدیه و این مسئله مانع از اصلاحات ساختاری و دخالت بهینه سیاستگذار میشه». در واقع یکی از موانع جدی حل معضل تعارض منافع و یا اصلاح در بخش سیاستگذاری کشور، وجود همین کانون‌های تعارض منافع و افراد منتفع از آن است که از هرگونه فعالیتی جهت رفع و مدیریت تعارض منافع جلوگیری می‌کنند. بسیار مهم است که برای مدیریت تعارض منافع در کشور یک عزم همگانی در سطوح مختلف حکمرانی شکل بگیرد تا این مشکل ریشه‌ای به نوعی حل شود.

توانمندسازی
حاکمیت و جامعه

با ما در تماس باشید

برای ارسال نقدها، نظرات و پیشنهادهای در مورد خبرنامه هفتگی تعارض منافع و همچنین یادداشت‌ها و تحلیل‌هایتان برای انتشار در خبرنامه با آدرس ایمیل مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه جهاد دانشگاهی مکاتبه فرمایید:

info [at] iran-bssc.ir

پژوهشکده مطالعات توسعه

خبرنامه هفتگی مدیریت تعارض منافع

مجموعه مطالعه و پایش تعارض منافع در ایران - ۱۴

شماره چهاردهم - ۵ تا ۱۱ مهر ۱۳۹۹

دبیر خبرنامه: سمانه سهرابی

مجری: مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه جهاد دانشگاهی

